

Datum : 7 juni 2006
Aan : commissie ZCW
Van : mw. A. Kamp Tel.:
Onderwerp : voortgangsnotitie integratie

Provinciale Staten heeft in de begroting van 2006 het thema integratie toegevoegd aan de sociale agenda in uitvoering. In de statencommissie Bestuur en Middelen is er bij de discussie over de veranderende samenleving voor gekozen het thema integratie te beperken tot de integratie van allochtonen en autochtonen. De statencommissie Zorg, Cultuur en Welzijn heeft vervolgens ingestemd met een nadere invulling van het thema integratie op drie subthema's, te weten:

1. Integratie en jeugd
2. Integratie en werk
3. Integratie en sociale cohesie

De commissie ZCW wil graag nader geïnformeerd worden over de voortgang.

In deze notitie wordt uiteengezet welke projecten in ontwikkeling zijn en welke projecten al lopen (zie bijlagen). Voor de projecten die in ontwikkeling zijn (genoemd onder 1, 2 en 3) volgen nog bestedingsvoorstellen. Het gaat hier alleen om voortgangsinformatie. De lopende projecten vinden plaats in het kader van het flexibel projectenbudget 2005, de Sociale Agenda in uitvoering, aansluiting jeugdzorg-jeugdbeleid (Samenhang op Scherp) en vanuit de basissubsidie van Alleato.

1. Integratie en jeugd

Er is gekozen voor het thema integratie en jeugd mede vanwege de wettelijke taak van de provincie op het terrein van de jeugdzorg. De beoogde projecten versterken de bestaande activiteiten van de jeugdzorg en te zorgen voor synergie.

Uit gegevens van jeugdzorg blijkt dat het percentage allochtonen in de jeugdreclassering hoog is; bijna 60 % van de jongeren is van allochtone afkomst, vooral Turks en Marokkaans.

Project: Ouderondersteuning binnen de Jeugdreclassering

De aanpak binnen de Jeugdreclassering is van oudsher sterk gericht op de individuele jongere die een delict heeft gepleegd en daarvoor straf heeft gekregen in de vorm van een Jeugdreclasseringmaatregel.

Met de ouders was er in de beginfase van de Jeugdreclassering (eind jaren tachtig) in sommige gevallen wel contact, maar zij werden zeker niet systematisch bij de begeleiding betrokken.

De laatste jaren is het inzicht gegroeid en is uit wetenschappelijk onderzoek gebleken dat het betrekken van ouders bij de begeleiding de effectiviteit ervan verhoogt. Het gaat dan om het voorkomen van recidive en het terugdringen van criminele carrières. Bovendien zijn er in de gezinnen waar de Jeugdreclassering contact mee heeft vaak nog andere, jongere kinderen aanwezig. Door de ouders te ondersteunen wordt mogelijk voorkomen dat zij ook crimineel gedrag gaan vertonen.

Binnen de jeugdreclassering ontbreken de middelen om zich óók op het gezin en de familie te richten.

Om te voorkomen dat (allochtone) jongeren terugvallen in de criminaliteit is het vooral van belang ook de familie intensief te begeleiden. Voor het project zullen een 40-tal allochtone gezinnen geselecteerd worden. Het is de bedoeling om recidive te voorkomen en eveneens te voorkomen dat broertjes en/of zusjes het criminele pad opgaan.

Project: Begeleiding scholen met veel jongeren met een Jeugdreclasseringmaatregel

Scholen zijn onvoldoende bekend met de werkwijze van de Jeugdreclassering en in veel gevallen niet bereid om (allochtone) jongeren die in begeleiding zijn van de jeugdreclassering op te nemen na een (korte) detentiestraf of na verwijdering van een andere school. De veronderstelling is dat bij een betere

afstemming meer (allochtone) jongeren op school kunnen blijven c.q. naar school kunnen terugkeren. Binnen de jeugdreclassering ontbreken de middelen om deze afstemming te bewerkstelligen. Om e.e.a. te realiseren is intensief contact tussen jeugdreclassering en de scholen (m.n. VMBO's en ROC's) noodzakelijk. Jeugdreclassering krijgt door middel van dit project de mogelijkheid om een stevige netwerkstructuur met de scholen te ontwikkelen. Het beoogde resultaat is uiteindelijk dat alle leerplichtige jongeren die bij de jeugdreclassering in begeleiding zijn terug naar school kunnen gaan.

2. Integratie en werk

Werk is een belangrijke sleutel tot integratie. Werk versterkt de sociaal-maatschappelijke positie van allochtonen. Bovendien betekent het hebben van een werk een kans om volwaardig deel te nemen aan het maatschappelijke verkeer. De werkloosheid onder allochtonen is gestegen, van bijna 10% in 2001 tot ruim 20% vorig jaar. Onder allochtone jongeren is de situatie nog nijpender: maar liefst 40 % van hen is werkloos (SCP, 2006). De projecten onder het thema integratie en werk richten zich op de kansarme groepen op de arbeidsmarkt. De provincie werkt dit thema uit in nauwe samenwerking met Alleato.

Project: Toeleiding en instroom kansrijke beroepen

Het project toeleiding en instroom heeft als doel allochtonen in de provincie Utrecht beter toe te rusten en te begeleiden naar een functie in kansrijke sectoren op de arbeidsmarkt. De focus ligt op de sectoren zorg en techniek..

Vooraf voor Turken en Marokkanen en specifiek voor vrouwen geldt dat zij verreweg de meeste moeite hebben om een baan te vinden.

Het persoonlijke toerusten van deze doelgroep door trainingen, scholing en coaching vergroot de slaagkans op de arbeidsmarkt.

Dit project wordt in nauwe samenwerking met gemeenten, CWI en re-integratiebureaus ontwikkeld, in het bijzonder om 'dubbellingen' te voorkomen en optimaal gebruik te maken van reguliere mogelijkheden. Uit het project "goedgekleurd" is gebleken dat Alleato de doelgroep goed weet te bereiken en te motiveren.

Project: Promotieteam allochtone jongeren

De hoge werkloosheid onder allochtone jongeren wordt veroorzaakt door een veelal laag opleidingsniveau, maar ook hun slechte imago speelt hen parten. Sommige werkgevers nemen uit koudwatervrees liever geen allochtone jongeren in dienst .

De provincie Utrecht wil samen met diverse gemeenten hier verandering in brengen o.m. door het oprichten van een promotieteam allochtone jongeren. Het promotieteam, bestaande uit goed opgeleide en representatieve allochtone jongeren, benadert werkgevers en gaat met ze in gesprek over werk, stage en mogelijkheden op de arbeidsmarkt. De leden van het promotieteam fungeren ook als rolmodel en inspirator voor allochtone studenten op opleidingscentra: ze gaan er op bezoek en wijzen studenten op de mogelijkheden die werkgevers bieden. Daarbij putten ze uit de ervaringen die ze hebben opgedaan in gesprekken met werkgevers. Het promotieteam dient een positieve impuls te geven aan het imago van de allochtone jongeren en bij te dragen aan meer diversiteit op de werkvloer.

3. Integratie en sociale cohesie

In het A- stuk middelentoe wijzing sociale agenda 2006 is, in het kader van integratie en sociale cohesie, al een project opgenomen onder de titel “Dialogoog”. Het gaat om een project in samenwerking met de gemeente Utrecht dat gericht is op het bevorderen van ontmoeting tussen allochtonen en autochtonen. Dit kan op wijk- en buurtniveau, tussen (sport) verenigingen, maar ook op stedelijk niveau ingevuld worden. De provincie Utrecht is momenteel bezig met de nadere uitwerking van dit project. Het is overigens nadrukkelijk de bedoeling dat ook andere gemeenten meedoen en/of leren van de Utrechtse aanpak.

In de commissie ZCW is ook gesproken over een gerichte aanpak op buurt/wijk niveau. In veel steden in Nederland zijn langzamerhand buurten ontstaan waarin de diversiteit enorm is toegenomen of waar sprake is van grote concentratie van groepen met eenzelfde achtergrond en leefstijl. Er is sprake van spanningen tussen bevolkingsgroepen of een opeenstapeling van sociale problemen. Ook in nieuwbouwwijken, zoals Leidsche Rijn, zijn eerste signalen merkbaar van vergelijkbare problemen. De provincie wil op het thema “integratie en sociale cohesie” een bijdrage leveren aan (nieuwe) oplossingen daarvoor. Het is de bedoeling om vanuit één gebiedsgericht concept integratie en sociale cohesie te verbeteren in een tweetal wijken in de provincie Utrecht. Deze aanpak is vergelijkbaar met de succesvolle gebiedsgerichte aanpak in (“Levenslustig”) Ondiep en Veenendaal Oost. De ervaringen in deze gebieden kunnen worden overgedragen aan andere gemeenten in de provincie. Voorlopig is gekozen voor Leidsche Rijn en een, nog te kiezen, bestaande wijk in een andere gemeente.

Waarom Leidsche Rijn?

De gemeente Utrecht heeft de provincie gevraagd om in partnerschap een gebiedsgerichte aanpak voor Leidsche Rijn te ontwikkelen gericht op integratie en de versterking van de sociale cohesie. Jaarlijks komen duizenden nieuwe bewoners met verschillende leefstijlen naar Leidsche Rijn. De gemeente wil negatieve ontwikkelingen voorkomen en aanpakken. Daartoe heeft de dienst Maatschappelijke Ontwikkeling een gebiedsprogramma “Wonen in verscheidenheid Leidsche Rijn en Vleuten – De Meern” opgesteld. In de ontwikkeling van deze nieuwbouwwijk wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de diversiteit in bevolkingsgroepen en sociale cohesie. Dit biedt bewoners nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden. De gemeente wil deze mogelijkheden ondersteunen en versterken. Er zijn ook knelpunten. Nieuwe inwoners zijn soms de oude stadswijken ‘ontvlucht’ en hebben een verwachtingspatroon over het wonen in Leidsche Rijn, dat niet overeenkomt met de werkelijkheid. Leidsche Rijn ‘verkleurt’ veel sneller dan tot nu toe werd aangenomen. Bovendien is (het effect van) enige concentratie van sociaal zwakkere groepen nu al merkbaar. Het risico van verdergaande concentratie en segregatie in Leidsche Rijn is reëel. Het geplande aandeel goedkopere huurwoningen ligt tussen de 30 en 40%. Er is nauwelijks ervaring met integratievraagstukken in nieuwbouwwijken

Samenwerking gemeente en provincie

De provincie en de gemeente Utrecht zullen in partnerschap opereren. Soms is het ‘boven de partijen staan’ een toegevoegde waarde van de provincie. De provincie beschikt verder over de volgende instrumenten: menskracht (capaciteit en ervaring), kennis (communicatie en informatieoverdracht), regelgeving en geld (cofinanciering). De ervaringen in Leidsche Rijn kunnen worden benut in toekomstige stedelijke uitbreidingen. De toegevoegde waarde voor de gemeente Utrecht is dat – naast de opbrengsten voor Leidsche Rijn zelf – de ervaringen kunnen worden overgedragen naar de bestaande wijken in de stad.

Samen thuis in Leidsche Rijn

Het partnerschap richt zich op het versterken van de (emancipatie-) mogelijkheden van bewoners en op het voorkomen van (de negatieve gevolgen van) concentratie van sociaal-economische zwakkeren. Integratie en sociale cohesie zijn daartoe belangrijke voorwaarden. Anders gezegd: bewoners moeten zich veilig en thuis voelen in hun buurt en ook verantwoordelijkheid willen dragen. De aanpak richt zich vooral op de volgende aspecten:

- Jezelf herkennen in de buurt waar je woont (een eigen identiteit).
- Invloed heeft (en nemen) op je omgeving (verantwoordelijkheid / burgerschap).
- Goede relaties met de buren, buurtgenoten (omgaan met verschillende leefstijlen)

In de komende maanden wordt voor Leidsche Rijn een samenhangend gebiedsgericht programma “Integratie en sociale cohesie”. Bij wijze van voorbeeld noemen we al een paar mogelijke projecten . In bijlage 1 zijn deze projecten nader omschreven.

- A. De burger als motor voor integratie in Leidsche Rijn
- B. Voorkomen en bestrijden van woonoverlast
- C. Verbeteren toegankelijkheid ‘neutrale’ voorzieningen
- D. Versterken ontmoetingsfunctie openbare ruimte
- E. Leidsche Rijn, een schat aan waarden
- F. Versterken kleinschalig (etnisch) ondernemerschap / zakelijke dienstverlening

Contacten overige gemeenten

Uit het Sociaal Rapport 2004 wordt duidelijk dat een aantal gemeenten sterk te maken heeft met de problematiek rond integratie. Met deze gemeenten is al of wordt op zeer korte termijn gesproken over een tweede gebiedsgericht project “Integratie en sociale cohesie”. De gemeente Veenendaal is geïnteresseerd, maar kan niet eerder dan in 2007 duidelijkheid geven. De beoogde wijk in de gemeente Nieuwegein krijgt al zoveel aandacht, dat een extra project ‘overkill’ zou betekenen. Met de gemeente Amersfoort, Zeist en Maarssen zijn nog gesprekken gaande.

Ontwikkeling en besluitvorming; globale planning

Deze voortgangsnotitie “Integratie en sociale cohesie” komt aan de orde in de commissie ZCW op 19 juni 2006. Rekening houdend met de resultaten van de bespreking in de commissie zullen in de maanden juni tot en met augustus twee gebiedsgerichte programma’s in twee gemeenten worden uitgewerkt. Besluitvorming over de besteding van de beschikbare middelen vindt plaats in het najaar van 2006.

Bijlage 1: Projectvoorbeelden Integratie en sociale cohesie Leidsche Rijn

Het gaat hier om enkele voorbeelden. In de uitwerking van een programma / bestedingsvoorstel voor Leidsche Rijn zullen de bijdragen van de provincie en de gemeente nader worden ingevuld.

A. De burger als motor voor integratie in Leidsche Rijn

Bewoners en ondernemers moeten het vooral zelf doen (“Civil Society”), met ondersteuning van de overheid. Doel is bewoners en verenigingen te stimuleren en activeren om zelf de handen uit de mouwen te steken. Mogelijke activiteiten zijn ‘Bewoners voor bewoners’, het mogelijk maken en ondersteunen van activiteiten voor en door bewoners, bedoeld om elkaar beter te leren kennen en te ontmoeten. Daarnaast is het de bedoeling om trainingen en cursussen te ontwikkelen en aan te bieden aan verenigingskader en bewonersorganisaties, gericht op vernieuwing van deze organisaties en de manier waarop integratie kan worden bevorderd (vaardigheden / proces). Deze aanpak sluit aan op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

B. Voorkomen en bestrijden van woonoverlast

Woonoverlast verstoort de dagelijkse verhoudingen in een buurt. Doel is woonoverlast te voorkomen en te bestrijden. Enerzijds kunnen de preventieve maatregelen worden uitgebreid en versterkt (bijvoorbeeld kennismakingsbijeenkomsten) en anderzijds dient het woningtoewijzingsbeleid ondersteunend voor integratie en sociale cohesie te zijn. Daarin moeten gemeente, corporaties en maatschappelijke organisaties samen te werken.

C. Versterken toegankelijkheid voorzieningen

Leidsche Rijn kent een groot aantal ‘neutrale’ multifunctionele accommodaties, met diverse voorzieningen of functies. Er is een tendens merkbaar, dat de gebruikers niet een afspiegeling vormen van de wijk. Er is een groeiende behoefte aan kleinschaliger identiteitgebonden voorzieningen. Uitgangspunt is om deze behoefte zoveel mogelijk op te vangen in de multifunctionele accommodaties. Dat betekent dat naar mogelijkheden gezocht moet worden om deze accommodaties aantrekkelijk te houden voor alle bevolkingsgroepen. Hierbij gaat het om het fysieke (gebouw), de exploitatie, de organisatie, de sfeer, de samenwerking tussen instellingen en gemeente. Er zijn nog weinig praktijkervaringen op dit punt, omdat multifunctionele accommodaties nog relatief jong zijn. Dit traject moet het functioneren van de voorzieningen in Leidsche Rijn verbeteren en (beheer- en exploitatie-) modellen en werkwijzen opleveren die overdraagbaar zijn naar andere gemeenten.

D. Versterken ontmoetingsfunctie openbare ruimte

De openbare ruimte is een belangrijke drager voor dagelijkse ontmoetingen. De mogelijkheden komen echter niet altijd overeen met de wensen van de (nieuwe) bewoners. Juist in die buurten waar veel behoefte is – met veel sociale woningbouw - is de beschikbare openbare ruimte schaars of voldoet niet aan de verwachtingen van de bewoners. Doel van dit project is om de openbare ruimte meer geschikt te maken voor ontmoetingen en beter aan te laten sluiten bij de wensen van de gebruikers en daarmee ook eventuele overlast te voorkomen (voorbeeld: Parkwijk). Er is ook een meer structurele aanpak nodig. Bij de ontwikkeling van een nieuw stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie, moet rekening worden gehouden met de verwachte leefstijlen en behoeften openbare ruimte. De nog te ontwikkelen centrale zone langs de A2, kan hiertoe als voorbeeld dienen.

E. Leidsche Rijn, een schat aan waarden

In de bodem van Leidsche Rijn zit een schat aan cultuurhistorie. Nieuwe bewoners kunnen dit via een cursus tot zich nemen. Idee is om deze cursus te verbreden naar een introductie op de sociaal culturele schatten van Leidsche Rijn. Doel is om een ‘gedeelde’ identiteit te stimuleren, te ontwikkelen, die de verschillende leefstijlen overstijgt. Deze nieuwe identiteit draagt bij aan het gevoel samen in een wijk te wonen en versterkt daarmee de sociale cohesie. In feite gaat het om een georganiseerde bewustwording over de vraag: waar en met wie woon ik? Mogelijke activiteiten zijn losse cursussen, een website, een verenigingstoer, uitbreiden van de ‘Dag van Leidsche Rijnners’.

F. Versterken (etnisch) ondernemerschap

Leidsche Rijn heeft beperkt kleinschalige bedrijvigheid en nauwelijks etnisch ondernemerschap. Doel is om de mogelijkheden te onderzoeken om het etnisch ondernemerschap te stimuleren en te versterken, vooral in de zakelijke dienstverlening.

Bijlage 2. Overzicht lopende projecten met betrekking tot integratie in 2006 (stand 1 juni 2006)

Integratie en sociale cohesie

- **‘Jong gekleurd, Oud gedaan’**; een maatjesproject waarbij één jongere van allochtone of autochtone afkomst praktische hulp biedt aan één oudere van allochtone en autochtone afkomst in wijken om zo een bijdrage te leveren aan het voorkomen van sociaal isolement van ouderen (uitvoering door Alleato in Amersfoort en Utrecht in het kader van het flexibel projectenbudget Sociale Agenda)
- **Buurtactiviteiten met betrekking tot cultuur en taal door buurtbewoners**; op minimaal vijf locaties /gemeenten in de provincie wisselen bewoners actief kennis en ervaring uit m.b.t. de eigen cultuur en taal (uitvoering door Stade Advies BV in het kader van het flexibel projectenbudget Sociale Agenda)
- **Informatie- en voorlichtingsbijeenkomsten over de Marokkaanse cultuur en religie en moskeebezoeken voor buurtbewoners**; In verschillende wijken in Utrecht, Amersfoort, Zeist, Vianen, Nieuwegein en Woerden vinden bijeenkomsten plaats (totaal 12) (uitvoering door DVMN-Utrecht – in het kader van het flexibel projectenbudget Sociale Agenda)
- **Jongeren en de multiculturele samenleving**. In vijf verschillende multi mediale projecten krijgen jongeren de kans om hun mening over de multiculturele samenleving te verwoorden en te verbeelden. Het resultaat wordt verspreid via exposities en regionale media (uitvoering door UW Reïntegratie en Youkai Consultancy in het kader het flexibel projectenbudget Sociale Agenda)

Integratie en zorg

- **Cliëntenpanel van allochtonen** om specifiek aandacht te besteden aan vragen en behoeften van allochtonen met betrekking tot zorg (uitvoering door Stichting Cliëntenbelang)
- **‘Allochtone mantelzorgers aan het woord’**, een specifiek project om inzicht te verkrijgen in de behoeften en knelpunten van allochtonen met een hulpvraag en van hun mantelzorgers (uitvoering door Alleato in het kader van het provinciale krediet Zorg)
- **‘Allochtone mantelzorgers in beeld’**, vergroten van de kennis bij allochtone mantelzorgers over de mogelijkheden tot ondersteuning van hun mantelzorgtaak (uitvoering door Alleato in Veenendaal, IJsselstein en Zeist in het kader het flexibel projectenbudget Sociale Agenda)
- **Bevordering toegankelijkheid en gebruik van zorg- en ouderenvoorzieningen en het tegengaan van isolement van allochtone ouderen** door advisering en ondersteuning op maat voor o.a. dagverzorgingsprojecten (gepland uitvoering door Alleato in het kader van de basissubsidie)
- **Procesbegeleiding en advisering bij implementatie van projecten allochtone zorgconsulenten** (uitvoering door Alleato in Amersfoort en Utrecht in het kader van de basissubsidie)
- **Ex- AMA’s** ;Het geven van een realistisch beeld aan ex-AMA’s (Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers > 18 jaar) over het leven in de illegaliteit in Nederland en eventuele terugkeer naar het land van herkomst (uitvoering door Stichting Vluchtelingenwerk Utrecht met subsidies van gemeente Utrecht en provincie vanuit project ‘Veilig vangnet’ van de Sociale Agenda)

Integratie en maatschappelijke participatie & werk

- **‘Goedkleurd wijkgericht werven’**; een specifiek scholing- en trainingstraject waarin allochtonen worden gecoacht en getraind naar een baan in de zorg (uitvoering door Alleato in Utrecht in het kader van de basissubsidie)
- **Allochtone onderneming als leerbedrijf**; Het betrekken van allochtone ondernemers bij het beroepsonderwijs, met als doel het bieden van stageplekken voor VMBO en ROC (uitvoering door ECABO in het kader van het flexibel projectenbudget Sociale Agenda)
- **Het versterken van de positie en participatie van (allochtone) vrouwen in de samenleving**;
 - Het inzetten van vrouwelijke bestuurders als coach van vrouwen die willen participeren in besturen (uitvoering door Alleato in Utrecht in het kader van de basissubsidie)
 - Het activeren van vrouwen die een inburgeringstraject hebben afgerond maar drempels ervaren bij maatschappelijke participatie (uitvoering Alleato in Amersfoort, Utrecht en Veenendaal in het kader van de basissubsidie)
 - Het inzetten van ambassadeurs voor emancipatiebijeenkomsten voor de Marokkaanse doelgroep (uitvoering door Alleato in Utrecht, Vianen en nog nader te bepalen gemeenten in het kader van de basissubsidie)
 - Het organiseren van groepsbijeenkomsten voor Marokkaanse, Turkse en Hindoestaanse groepen over het bespreekbaar maken van taboeonderwerpen, waaronder huiselijk en seksueel geweld en homoseksualiteit (uitvoering door Alleato in Utrecht, Vianen, Zeist en nader te bepalen gemeenten in het kader van de basissubsidie)
- **Bevorderen diversiteit in sportverenigingen**; Het begeleiden van tien sportverenigingen bij het opzetten van beleid gericht op een toename van het aantal actieve allochtone leden en kaderleden (uitvoering door Stichting Sportservice Midden-Nederland in het kader het flexibel projectenbudget van de Sociale Agenda)
- **Het bevorderen van het sporten door allochtone vrouwen en meisjes**; Het organiseren van acht sportevenementen in Utrecht, Amersfoort, Soest, Woerden, Maarssen en Zeist voor allochtone en autochtone vrouwen en meisjes (uitvoering door o.a. Sportservice Midden-Nederland in het kader van het flexibel projectenbudget Sociale Agenda)

Integratie en jeugd

- **Probleemgedrag Marokkaanse jongeren**; Het corrigeren van probleemgedrag van Marokkaanse risicojongeren in twee wijken in de stad Utrecht door het bieden van begeleiding en ondersteuning aan deze jongeren en hun opvoeders, Vanuit dit project kan toeleiding plaatsvinden naar jeugdzorg (projecten Forza en Tawazoun gefinancierd door de gemeente en voor de periode 2005-2007 mede door de provincie vanuit Jeugdzorg)
- **Inzet allochtone sleutelfiguren**; Medewerkers van politie en justitie overleggen met sleutelfiguren binnen de Marokkaanse gemeenschap, om met nieuwe inzichten gezamenlijk te werken aan het oplossen van problemen rond de criminaliteit van jonge Marokkanen (uitvoering door Alleato in Amersfoort in het kader van de basissubsidie)
- **Ondersteuning schoolloopbaan in het Voortgezet Onderwijs**; op maat advies geven aan tenminste drie VO-scholen om schooluitval van (allochtone) leerlingen te voorkomen (uitvoering door Alleato in het kader van de basissubsidie)
- **Wereldscholen**; basisscholen en (binnenkort ook) scholen voor voortgezet onderwijs werken aan veilige en respectvolle multiculturele scholen. (uitvoering door Alleato in verschillende gemeenten in het kader van de basissubsidie)